

Izrada mrežnoga rječnika na primjeru projekta *Mrežnik*

Mrežni izvori Instituta

- portal jezik.hr – okupljeni mrežni izvori Instituta, među ostalim:
  - Bolje je hrvatski! (bolje.hr)
  - Hrvatska školska gramatika (gramatika.hr)
  - Hrvatski školski rječnik (rjecnik.hr)
  - Hrvatski pravopis (pravopis.hr)
  - Hrvatski terminološki portal (nazivlje.hr)
  - Hrvatski u školi (hrvatski.hr)
  - Jezični savjetnik (jezicni-savjetnik.hr)
  - Hrvatsko strukovno nazivlje – *Struna* (struna.ihj.hr)
  - Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena (osobno-ime.hr)
- u izradi:
  - Hrvatski mrežni rječnik – *Mrežnik* ([demoinačica](http://demoinačica.hr) je gotova)
  - Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – *JENA* (projekt u okviru *Strune*)

Vrste rječnika i izvori rječničke građe

- tiskani i elektronički rječnici
- vrste e-rječnika: izvorno objavljeni u tiskanome obliku ili elektroničkome obliku (engl. *born-digital*)
  - mrežni rječnici: e-rječnici dostupni na mreži
- izvor jezičnih podataka: intuicija sastavljača, postojeći rječnici, ručno prikupljeni podatci u kartotekama, računalni korpusi...

E-rječnici prema tiskanim

- e-rječnik:
  - nema prostornoga ograničenja
  - brže pronalaženje podataka
- digitalni medij omogućuje:
  - različite mogućnosti pretraživanja rječnika
  - hipertekstno povezivanje unutar rječnika i povezivanje s vanjskim izvorima
  - dodavanje multimedijских sadržaja (zvukovni i slikovni zapisi, igre...)

O Mrežniku

- projekt Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje
- financirala ga je Hrvatska zaklada za znanost (prva faza: 2017. – 2021.)
- cilj je (bio) stvoriti slobodno dostupan, jednojezični, hipertekstni, jednostavno pretraživ mrežni rječnik hrvatskoga standardnog jezika
- rječnik je izvorno rađen za mrežu (nije digitalna inačica knjige)
- korpusno utemeljen (engl. *corpus based*): *hrWaC*, *Hrvatska jezična riznica*

<http://ihjj.hr/mreznik/>

O Mrežniku

- rječnik ima tri modula (opći, za učenike nižih razreda osnovne škole i za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik)
- nakon prve faze projekta opći modul sadržava 10 000 natuknica od kojih je 3000 implementirano u modul za učenike te 1000 u modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

Osnovni modul

Modul za učenike nižih razreda
osnovne škole

Modul za osobe koje uče hrvatski
kao ini jezik

Tehnologije izrade mrežnoga rječnika

- važno je odabrati tehnologiju koja će omogućiti lako unošenje natuknica, obradu, brisanje i izvoz natuknica na mrežu te usporedan rad više korisnika
- programi koji služe za sastavljanje rječnika nazivaju se sustavi za pisanje rječnika (engl. *dictionary writing systems*)
  - npr.:
    - **TLex (TshwaneLex)** – *Mrežnik*
    - Lexonomy (besplatan)
    - Tummo Dictionary Maker (besplatan)
    - Lexique Pro (besplatan)
    - ILex

Izgled sučelja u TLexu

[illegible]

popis natuknica

struktura článku

atributi i alati:
unos podataka

pregled

Izgled obrađene natuknice u programu

datum **datum** im. m. (G datuma, DL dátumu, A dátum, I dátumom; mn. N dátumi, G dátumā, DLI dátumima, A dátume)

¹ **Datum je kalendarska oznaka dana, mjeseca i godine kojega događaja.**

- Četvrti Open Show Zagreb održat će se početkom listopada, a mjesto i datum objavit će se naknadno.

- Ovlašteni doktor ne smije zaključiti bolovanje osiguranika s datumom koji prethodi datumu kada je obavio stručno-medicinsko vještačenje tog bolovanja (zaključivanje bolovanja unatrag).

- Na popisu koji je Pentagon objavio u ponedjeljak kasno navečer 759 je osoba, a navedena su njihova imena, državljanstvo, mjesto i datum rođenja.

Kakav je datum? današnji, dogovoren, fiksni, jučerašnji, konačni, konkretan, najavljen, objavljen, određen, okvirni, povijesni, precizan, približan, službeni, točan, važan, zakazan, značajan; paran, neparan

Što se s datumom može? navesti ga, objaviti ga, odrediti ga, pamti ga, pomaknuti ga, precizirati ga, upisati ga

Koordinacija: datum i adresa, datum i (urudžbeni) broj, datum i mjesto, datum i OIB, datum i potpis, datum i sat, datum i vrijeme

U vezi s datumom spominje se: dobivanje čega, objava čega, određivanje čega, pomicanje čega, preklapanje (čega i čega, čega s čim), prolongiranje čega, računanje čega, upisivanje čega u što; format datuma

SINONIM: nadnevak :1

² **pren. Datum je dan na koji se zbio koji važan događaj označen danom i mjesecom.**

- Izdavanjem prigodnih omotnica i žigova obilježavamo važne datume i obljetnice iz naše povijesti, kao i važne događaje u našem gradu i županiji.

- Obilježavamo različite datume: Dane kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Svetog Nikolu, Božić, Valentinovo, Maskenbal, Uskrs, Dan planeta Zemlje, Majčin dan, Dan škole.

Kakav je datum? povijesni, važan

Što datum može? približavati se, primicati se

Što se s datumom može? obilježiti ga

• U ovome se značenju češće upotrebljava riječ *datum* nego riječ *nadnevak*.

SINONIM: nadnevak :2

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihjj.hr/kolokacije/search/?q=datum&search_type=basic

osnovni modul

datum (datumi) imenica

Rastavljanje na slogove: da-tum

Datum je oznaka dana, mjeseca i godine u kalendaru.

današnji datum, datum rođenja

U testu prvo napišite ime, prezime i datum.

Isto značenje ima riječ: nadnevak

☞

modul za učenike nižih razreda osnovne škole

datum im. m. (G datuma, D datumu, A datum, L o datumu, I s datumom; mn. N datumi, G datuma, D datumima, A datume, L o datumima, I s datumima)

Datum je dan, mjesec i godina prema kalendaru.

- *Kojeg si datuma rođena?*

- *U mobitelu čuvam datume rođenjena svojih prijatelja.*

- *Za Republiku Hrvatsku važan je datum 5. 8., kad se slavi Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja.*

• Datumi se čitaju u genitivu ako odgovaraju na pitanje *Kada?* ili *Kojeg datuma?* Npr. 5. 8. 2020. (*petog osmog dvije tisuće dvadesete / petog kolovoza dvije tisuće dvadesete*) proslavili smo Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja. Dan i mjesec su u muškom rodu i u genitivu, a godina u ženskom rodu, također u genitivu. U odgovoru na pitanje *Koji je danas dan?* dan je u nominativu, a mjesec i godina su u genitivu. Npr. datum 7. 4. 2021. čitamo: *sedmi četvrtog dvije tisuće dvadeset prve / sedmi travnja dvije tisuće dvadeset prve*. Iza broja kojim se označuje dan, mjesec i godina prema hrvatskom pravopisu piše se točka. U datumu se često zapisuje naziv mjeseca i tad je uvijek u genitivu: 7. travnja 2021.

☞

modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

datum

datum

MODUL ZA UČENIKE

datum im. m, fG datuma, DL datumu, G datumu; mri, N datumu, G datumu, A datumu

1 Datum je kalendarska oznaka dana, mjeseca i godine kojega događaja.

- Četvrti Epin Show Zagreb održat će se početkom listopada, a mjesec i datum objavit će se naknadno.
- Ovlašteni doktor ne smije zaključiti bolovanje osigurarnika s datumom koji prethodi datumu kada je obavio stručno-medicinsko vještačenje tog bolovanja (zaključak bolovanja unatrag).
- Na popisu koji je Pentagon objavio u ponedjeljak kazna novčar 750 je osoba, a navedena su njihova imena, državljanstva, mjesto i datum rođenja.

Kakav je datum? današnji, općoprihvaćen, fikcni, lučerski, končni, konvencionalni, najsloženiji, najobavljani, određen, okviri, povijesni, precizan, približan, službeni, točan, važan, zakazan, zakažan, važan, bitan, nepavan

Što se s datumom može? navesti ga, objavit ga, odrediti ga, primiti ga, pomisliti ga, predizriti ga, uplatiti ga

Koordinacija: datum i adresa, datum i (unazad)broj; broj, datum i mjesto, datum i OIB, datum i potpis, datum i sat, datum i vrijeme

U vezi s datumom spominje se: dobivanje čega, objava čega, određivanje čega, primicanje čega, preklapanje (šaga) čega, čega s čim, prolongiranje čega, računanje čega, uplivanje čega u što; format datuma

SINONIM: nadnevak 1

2 pri. Datum je dan na koji se zbilo koji važan događaj označen danom i mjesecom.

- Izdavanjem prigodnih omotnica i žigova obilježavaju važne datume i objavljuju iz naše povijesti, kao i važne događaje u našem gradu i županiji.
- Obilježavaju različite datume: Dan kralja i zahvalnosti za plodove zemlje, Svetog Nikolu, Božić, Valentinovo, Meksikolaj, Uskrs, Dan planeta Zemlje, Majčin dan, Dan škole.

Kakav je datum? povijesni, važan

Što datum može? približavati se, primicati se

Što se s datumom može? obilježiti ga

U ovom se značenju češće upotrebljava riječ datum nego riječ nadnevak.

SINONIM: nadnevak 2

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://rijih.hr/kolokacije/search?q=datum&search_type=basic

MODUL ZA OSOBE KOJE UČE HRVATSKI KAO IN JEZIK

MODUL ZA UČENICE

Ciljna natuknica:

datum, Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik, Osnovni modul, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
<https://rjecnik.hr/mreznik/index.php/datum/> (priступljeno 29. listopada 2021.)

datum

[C. VDATI S.R.L.](#)

datum

datum

modul za učenike nižih
razreda osnovne šole

modul za osobe koje uče
hrvatski kao ini jezik

osnovni modul

Izvor jezičnih podataka: korpus

- osim programa za pisanje rječnika potreban nam je i program za pretraživanje korpusa (*corpus query system, corpus manager*)
- Sketch Engine
  - funkcije za pretraživanje:
    - **skice riječi** (*Word Sketches*) = kolokacije grupirane prema sintaktičkome tipu
    - **konkordancije** = primjeri uporabe pretraživanih riječi/izraza u rečenicama

Skica riječi za riječ *arhitekt*

WORD SKETCH Croatian Web (hrWaC 2.2, ReLDI) Account expires in April 2022 • Get more space

arhitekt as noun 32,510x Sorted by frequency x

veznik u_genitivu-n oba_u_genitivu glagol_ispred_prijedloga prijedlog-iza imenica_iza_prijedloga prijedlog particip

kakav?	n-koga-čega	koordinacija	subjekt_od	koga-što
hrvatski 1,473 ... hrvatskih arhitekata	društvo 1,448 ... Društva arhitekata	dizajner 458 ...	projektirati 294 ...	angažirati 53 ...
poznat 864 ...	komora 601 ... Hrvatske komore arhitekata i	inženjer 453 ... arhitekata i inženjera u graditeljstvu	raditi 188 ...	pozivati 29 ...
ovlašten 609 ...	projekt 369 ... prema projektu arhitekta	urbanist 291 ...	imati 178 ...	okupljati 18 ... okuplja arhitekta
mlad 527 ...	rad 122 ... rad arhitekta	umjetnik 169 ...	moći 174 ...	okupiti 13 ...
splitski 407 ... splitski arhitekt	udruženje 114 ... Udruženja arhitekata	građevinar 132 ...	morati 102 ...	pozvati 12 ...
zagrebački 388 ... zagrebački arhitekt	djelo 110 ... djelo arhitekta	geodet 110 ...	izraditi 89 ... je izradio arhitekt	pitati 11 ...
ugledan 315 ...	razred 94 ... Razreda arhitekata	ovlašten 104 ... Ovlašteni arhitekti i ovlašteni inženjeri	osmisiti 84 ...	platiti 11 ...
velik 266 ...	nacrt 94 ... prema nacrtima arhitekta	projektant 101 ...	kazati 84 ...	tražiti 11 ...
krajobrazni 233 ... krajobraznih arhitekata	rješenje 90 ... idejnom rješenju arhitekta	kipar 92 ...	dizajnirati 77 ...	uključiti 8 ...
glavni 226 ... glavni arhitekt	tīm 85 ... tīm arhitekata	investitor 80 ...	napraviti 72 ...	pronaći 8 ...
svjetski 195 ... svjetskih arhitekata	grupa 65 ... grupe arhitekata	biti 78 ... je i arhitekt	znati 61 ...	istaknuti 7 ...
zadarski 189 ... zadarski arhitekt		slikar 65 ...		projektirati 6 ...

Konkordancije za svezu *krajobrazni arhitekt*

CONCORDANCE

Croatian Web (hrWaC 2.2, ReLDI)

Account expires in April 2022 »
Get more space +

CQL **krajobrazni + arhitekt** • 233
0.17 per million tokens • 0.000017%

☐ Details

Left context

KWIC

Right context

1	☐ ⓘ konstruktivni-z... i Agronomskom fakultetu u zagrebu. Radi kao free lance krajobrazni arhitekt , vodič na planinarskim i adventure putovanjima u Hrvatskoj i inozem
2	☐ ⓘ hdka.hr ktroničkih dokumenata pojavljuje kao poslovna potreba. Krajobrazni arhitekti / krajobrazne arhitektice istražuju kako prirodni tako i izgrađeni okoliš
3	☐ ⓘ hdka.hr i kod njegovog očuvanja te planiranja održivog razvoja. Krajobrazni arhitekt / krajobrazna arhitektica može biti samo osoba obrazovana na polju k
4	☐ ⓘ hdka.hr a obrazovana na polju krajobrazne arhitekture. Zадaci krajobraznog arhitekta / krajobrazne arhitektice uključuju: a) razvoj novih ili poboljšanih teorij
5	☐ ⓘ hdka.hr anja imaju sve stručne (diplomirani inženjeri arhitekture i krajobrazni arhitekti) fizičke osobe koje su hrvatski državljani i pravne osobe sa sjedištem
6	☐ ⓘ hdka.hr rivačkih i drugih građevnih proizvoda. Hrvatsko društvo krajobraznih arhitekata , s ponosom Vam predstavlja web stranicu Hrvatskog društva krajobr
7	☐ ⓘ hdka.hr iosom Vam predstavlja web stranicu Hrvatskog društva krajobraznih arhitekata Prije svega, htjeli bismo se zahvaliti svim autorima stranice, Lani Mes
8	☐ ⓘ hdka.hr šku u ostvarivanju zajedničkih ciljeva. Hrvatsko društvo krajobraznih arhitekata djeluje od 1996. godine. Ima preko 80 članova te je član International
9	☐ ⓘ hdka.hr arhitekture. 2006. godine, Internacionalna organizacija krajobraznih arhitekata (IFLA), proglasila je mjesec travanj svjetskim mjesecom krajobrazne i
10	☐ ⓘ opcina-erdut.hr i u drugim akcijama uređenja naselja surađivali smo s krajobraznim arhitektom kako bismo zajednički učinili našu općinu ljepšom i ugodnijom za živo
11	☐ ⓘ unidu.hr o drugačiji. Zaljubljenik u renesansne vrtove Dubrovački krajobrazni arhitekt Bruno Šišić rođen je u Dubrovniku 3. lipnja 1927. godine. U rodnom g
12	☐ ⓘ unidu.hr ljepotom Grada i prirode dubrovačkog kraja. Za posao krajobraznog arhitekta imao sam, čini se, prirodne predispozicije. Priroda me zaokupljala u tr

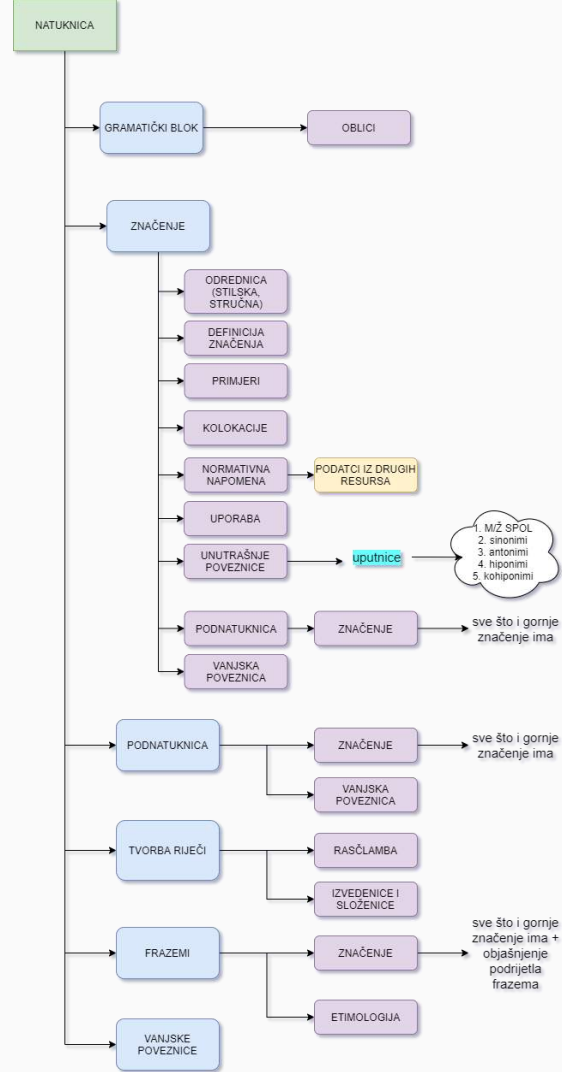
Odnos prema korpusu

- Dva pristupa:

1) korpusno utemeljen (*corpus-based*): korpus služi provjeri unaprijed postavljenih hipoteza

2) korpusom vođen (*corpus-driven*): hipoteze se postavljaju isključivo na temelju korpusne analize.

Mrežnik: struktura natuknice u osnovnome modulu

Natuknica *arhitekt* u osnovnome modulu

arhitekt im. m. (GA arhitekta, DLV arhitektu, I arhitektom; mn. NV arhitekti, G arhitekātō, DLI arhitektima, A arhitekto)

Arhitekt je odrasla osoba bez obzira na spol ili muškarac koji je završio studij arhitekture i koji planira, projektira i nadzire izgradnju različitih građevina te oblikovanje prostora.

– Hrvatska komora arhitekata, osim ostalog: čuva ugled struke, čast i prava ovlaštenih arhitekata te unapređuje i osigurava uvjete za pravilno obavljanje poslova ovlaštenih arhitekata i utvrđuje temeljna načela i pravila ponašanja u obavljanju u ispunjavanju obveza ovlaštenih arhitekata prema društvu, struci, naručiteljima i svojim zaposlenicima.

– Raspisuje se natječaj za podizanje zagrebačkog Umjetničkoga paviljona, a radovi su povjereni bečkim arhitektima Hellmeru i Fellneru (poznatim projektantima kazališnih zgrada).

– Arhitekt je zamislio robnu kuću kao misterioznu damu u crnom, na kojoj, poput luksuznog broša, svijetli – izlog.

– Pozivam arhitekta ili arhitekticu, ako imaju malu djecu ili unuke, da ih puste 10-ak minuta da se igraju na tom balkonu bez nadzora.

Kakav je arhitekt? diplomirani, ovlašten; čuven, slavan, ugledan; bečki, danski, japanski, katalonski, nizozemski, splitski, švicarski

Što arhitekt može? dizajnirati (hotel, kuću, muzej), izgraditi (grad, Zagreb), izraditi (nacrt, projekt), oblikovati (prostor, zgradu), osmisiti (kompleks, objekt), projektirati (građevinu, kuću, muzej, objekt, vilu, vrt, zgradu), zamisliti (da se obala naspe, robnu kuću, tri odvojene luke)

Koordinacija: arhitekt i dizajner, arhitekt i građevinar, arhitekt i kipar, arhitekt i konzervator, arhitekt i projektant, arhitekt i umjetnik, arhitekt i urbanist; arhitekti i inženjeri u graditeljstvu; (odnosi se samo na muškarce:) arhitekti i arhitektice

U vezi s arhitektom spominje se: atelier, dizajn, djelo, kerijera, projekt

ŽENSKO: arhitektica

krajobrazni arhitekt

Krajobrazni arhitekt odrasla je osoba bez obzira na spol ili muškarac koji je završio studij (krajobrazne) arhitekture te istražuje prirodni i izgrađeni okoliš i prostor te savjetuje pri njegovu planiranju, dizajnu i upravljanju njime, njegovu očuvanju i planiranju održivoga razvoja.

– Hrvatsko društvo krajobraznih arhitekata djeluje od 1996. godine.

– Prijaviti se mogu vizualni umjetnici u najširem smislu (fotografi, performer, slikari, teoretičari, videoumjetnici, crtači, filmaši), dizajneri u najširem smislu (krajobrazni arhitekti, grafički dizajneri, urbanisti, kustosi, filozofi).

– Krajobrazni arhitekt / krajobrazna arhitektica može biti samo osoba obrazovana na polju krajobrazne arhitekture.

Kakav je krajobrazni arhitekt? autohtoni, freelance, ovlašten; poznat, uvažen

Koordinacija: krajobrazni arhitekt / krajobrazna arhitektica

ŽENSKO: arhitektica krajobrazna arhitektica sinonim: pejzažni arhitekt, žensko: pejzažna arhitektica

• Hrvatskomu standardnom jeziku pripada riječ arhitekt, a ne pripada mu riječ arhitekta.

TVORENICE: arhitektica, arhitektov, arhitektski

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihj.hr/kolokacije/search?q=arhitekt&search_type=basic

naglašeni oblici

definicija

primjeri iz korpusa

kolokacije

ženski parnjak

podnatuknica

normativna napomena

tvorenice

vanjska poveznica

Modul za učenike nižih razreda osnovne škole

- 3000 natuknica
- abecedarij: iz udžbenika za niže razrede osnovne škole, *Prvoga školskog rječnika hrvatskoga jezika*, *Prvoga školskog pravopisa hrvatskoga jezika*
  - dopunjeno mocijskim i vidskim parnjacima, kohiponimima i sl.

Modul za učenike nižih razreda osnovne škole

Struktura natuknice

- jednostavnija nego u osnovnome modulu
- natuknica i mjesto naglasaka
- gramatički blok
- slogovana natuknica
- manji broj značenja i jednorečenične definicije
- ilustrativni primjeri
- podnatuknice
- poveznice (npr. sinonimi = *Isto značenje ima riječ*)
- normativna ili uporabna napomena

Modul za učenike nižih razreda osnovne škole

Tijek obrade

- olakšano uz zatvorene skupine, jednu skupinu obrađuje jedan obrađivač
  - biljke, životinje, prijevozna sredstva, pribor za jelo, odjeća, obuća, kuća i dijelovi kuće, obitelj i rodbina, dijelovi tijela...
- usporedba s osnovnim modulom i postojećim rječnicima (hrvatskoga i stranih jezika)
- misao o tome da dijete nema životnoga znanja kao odrasli govornik
- primjeri s kojima se može susresti (npr. kod natuknice *vuk* primjer *Vuk i sedam kozlića*)

Modul za učenike nižih razreda osnovne škole

Napomene

- normativne ili uporabne
- mocijski parnjak (npr. *pisac* – *spisateljica*)
- promjena značenja ovisno o obliku (npr. *sat* – *satovi*, *miš* – *miševi*, *jak* – *jaka* *bol*)
- promjena značenja ovisno o velikome slovu (npr. *Zemlja* – *zemlja*)
- kraćenje jata (npr. *cvijet* – *cvjetovi*)
- prednost domaće riječi pred stranom i standardne pred razgovornom

Modul za učenike nižih razreda osnovne škole

mjesec (mjeseci) imenica

Rastavljanje na slogove: mje-sec

¹ Mjesec je razdoblje koje traje od dvadeset osam do trideset jednoga dana, dvanaesti dio kalendarske godine.

mjesec i godina, mjesec i tjedan

Veljača je najkraći mjesec u godini.

Siječanj, veljača, ožujak, travanj, svibanj, lipanj, srpanj, kolovoz, rujan, listopad, studeni i prosinac su mjeseci.

² Mjesec je prirodni satelit koji kruži oko Zemlje, njoj najbliže nebesko tijelo.

Mjesec i Zemlja, Mjesec i Mars

Sinoć je nebo bilo vedro, pa se mogao vidjeti Mjesec.

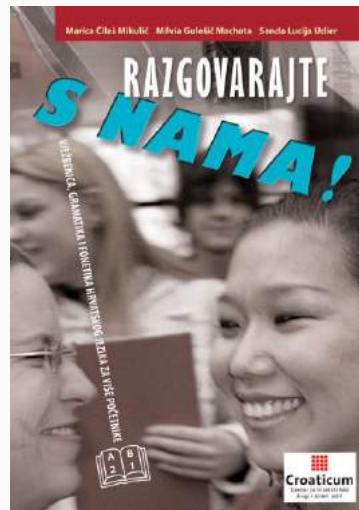
• Riječ *Mjesec* piše se velikim početnim slovom kad označuje nebesko tijelo, npr. *Teleskopom smo promatrali Mjesec i zvijezde.*, *Noćas je bio pun Mjesec*, *Za oblacima se skrivao Mjesec*. Ako riječ *mjesec* označuje dvanaesti dio godine, tj. razdoblje koje može imati od 28 do 31 dana, piše se malim početnim slovom, npr. *Drugi je mjesec bio vrlo hladan.* ili *Martina ima rođendan u desetome mjesecu.*

<https://rjecnik.hr/mreznik/index.php/modul-za-ucenike-nizih-razreda-osnovne-skole/>

Modul za osobe koje uče hrvatski kao prvi jezik

- 1000 natuknica
- abecedarij: iz udžbenika za učenje hrvatskoga kao drugoga ili stranoga jezika (početna razina prema ZEROJ-u)
- provjera sadržaja s ciljanom skupinom korisnika (polaznici na Croaticumu)

Modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

Struktura natuknice

- jednostavnija nego u osnovnome modulu
- natuknica i mjesto naglaska
- izgovor riječi
- gramatički blok sa svim izvedenim oblicima
- prototipnija značenja, najčešće samo jedno značenje
- prototipni, kratki i jednostavni primjeri koji se nerijetko tiču hrvatske kulture, najčešće tri
- poveznice
- napomene
- podnatuknice
- frazemi

Modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

Tipske napomene

- uz pojedino značenje ili uz cijelu natuknicu
- čest naglasak riječi (npr. *fakultet*), veliko i malo slovo, nepostojani a, sibilizacija, i-sklonidba, nebrojive imenice, kvantifikatori uz imenice, nazivi mjeseci, instrumental sredstva, određeni i neodređeni oblik pridjeva, rekcija glagola i prijedloga, navesci, žargonizmi

Modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik

mjesec im. m. (G mjeseca, D mjesecu, A mjesec, L o mjesecu, I s mjesecom; *mn.* N mjeseci, G mjeseca/mjeseci, D mjesecima, A mjesece, L o mjesecima, I s mjesecima)

¹ Mjesec je vrijeme od 28 dana do 31 dana, dvanaesti dio godine.

- *U kojem si mjesecu rođen?*

- *Znate li imena hrvatskih mjeseci: siječanj, veljača...?*

- *Ona je trudna tri mjeseca.*

◦ Mjeseci se broje ovako: *jedan mjesec, dva/tri/četiri mjeseca* (genitiv jednine) i *pet itd. mjeseci* te *nekoliko/malo/puno/više mjeseci*.

² Mjesec je prirodni satelit planeta.

- *Večeras možemo vidjeti Mjesec.*

- *Jupiter ima mnogo mjeseca.*

◦ Ako se riječ **MJESEC** upotrebljava u značenju satelita planeta Zemlje, piše se velikim slovom, Mjesec. U značenju 'prirodni satelit planeta' riječ *mjesec* ima samo genitiv množine *mjeseca*, npr. *Planet ima pet mjeseca.*, *Planet ima nekoliko mjeseca.*

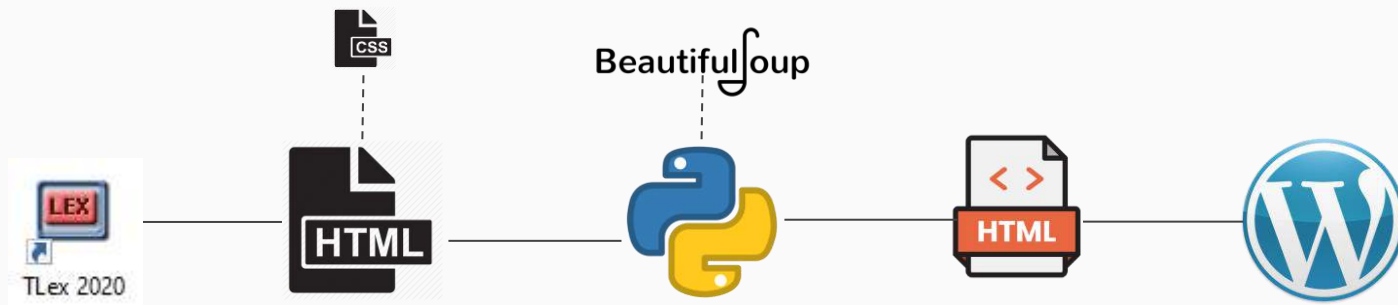

Izrada korpusa u programu SketchEngine

- koraci izrade korpusa u projektu JENA:
  - pronalaženje odgovarajućih izvora (znanstveni i stručni časopisi s Hrčka: *Rasprave*, *Hrvatski jezik*, *Fluminensia*, *Filologija* itd.)
  - pročišćavanje teksta:
    - prebacivanje PDF datoteka u Word s pomoću programa *ABBYY Finereader* (kod nekih PDF-ova bilo je potrebno napraviti OCR) → micanje tablica, slika, grafikona te nepotrebnih bilješka, podnožja i zaglavlja s pomoću makronaredbe → prebacivanje Worda u .txt te dodatno pročišćavanje s kodom u *Pythonu* (brisanje imena autora, literature, nepotrebnih spojnika, zamjena nepoznatih znakova)
  - preimenovanje izvora te dodavanje metapodataka (kako bi korisnici znali više o izvoru teksta)
  - učitavanje datoteka u SketchEngine

Izvoz rječnika na mrežu

- TLex omogućuje izvoz rječnika ili dijelova rječnika u formatima .RTF, .HTML i .XML
- obrade novih natuknica šalju se urednicima u .RTF formatu
- demoinačica rječnika izvezena je kao više .HTML datoteka
  - rječnik se može dalje dorađivati jer je kod za njegovu izradu otvoren (Python skriptom automatizirala se obrada više datoteka, oživjelo poveznice, dodalo metaoznake)
- obrađene .HTML datoteke uvezlo se u WordPress sustav kao objave

Uporaba WordPressa za rječnik

- jednostavna, pregledan i responzivan grafički dizajn za stranice
- lagano uređivanje sadržaja
- mnogo funkcionalnosti zahvaljujući raznim programskim dodatcima

abeceda

Stalna veza: <https://rjecnik.hr/mreznik/index.php/abeceda-ucenici/>

Uredi

 Dodaj medijski zapis

Vizualno

Tekst

Page Builder

Odlomak ▼

B

I

☰

☰

“

☰

☰

☰

🔗

☰

☰

Aa Bb Cc Čč Ćć Dd
Dždž Đđ Ee Ff Gg Hh
Ii Jj Kk Ll Llj Mm
Nn Njnj Oo Pp Rr Ss
Šš Tt Uu Vv Zz žž

abeceda (abecede) imenica

Rastavljanje na slogove: a-be-ce-da

Abeceda je popis slova poredanih na određeni način.

hrvatska abeceda

Riječ abeceda nastala je od prvih četiriju slova: A, B, C i D.

Demoinačica *Mrežnika*

- <https://rjecnik.hr/mreznik>
- mogućnost pregleda svih natuknica u svim trima modulima
- mogućnost pretraživanja natuknica u svim trima modulima
- integracija slika te izgovora natuknica
- međusobne poveznice između natuknica te vanjske poveznice
- podstranica s rječničkim igrama

Igre na temelju *Mrežnika*

- na stranici <https://rjecnik.hr/igre/> nalaze se igre koje se temelje na sadržaju *Mrežnika*
  - stranica je izrađena s pomoću sustava WordPress
- poveznice za igre uvrštene su u obradu rječničkih natuknica
- igre na stranici s igrama podijeljene su po sadržaju i tipu

Lemma: glagoljica LemmaSign=glagoljica, Naglaseno=glagoljica, vrsta_rijeci=im.ž., Notes=Milica; Maja1, Modified=2020-06-09 12:06:09, Created=2018-02-02

- Gramatički blok
  - Oblici: naglaseni=G glagoljičĕ, DL glagoljičĭ, A glagoljiču, I glagoljičom
- Sense: SenseNumber=1, strucna_odrednica=ling.
  - Definicija: definicija=Glagoljica je najstarije slavensko pismo nastalo polovicom 9. st., koje je poslije 12. stoljeća u stalnoj uporabi samo u Hrvatskoj.
- primjeri
  - Primjer: Primjer=U Jurandvoru se održavaju radionice u kojima se može naučiti pisati uglatu glagoljicu.
  - Primjer: Primjer=Mogu se pohvaliti da uz ćirilicu i latinicu pišem i čitam glagoljicu.
  - Primjer: Primjer=Ploča je pisana latinicom i glagoljicom te na dva jezika: latinskim i starohrvatskim.
- kolokacije
  - Kolokacija: odrednica=Kakva je glagoljica?, kolokacija=ispisana, tiskana, uklesana, kurzivna, obla, uglata
  - Kolokacija: odrednica=Što se s glagoljicom može?, kolokacija=pisati njome, uklesati je
  - Kolokacija: odrednica=Koordinacija, kolokacija=glagoljica i bosančica, glagoljica i ćirilica, glagoljica i latinica
- Tvorbena_raz
  - References: [tvorbenica glagoljični\(1\)](#)
  - vanjska_poveznica: izvor=Hrvatski u školi, poveznica=<http://hrvatski.hr/igra/7/>
  - vanjska_poveznica: izvor=Hrvatski pravopis, poveznica=<http://pravopis.hr/uploads/slova-2.pdf>
  - vanjska_poveznica: izvor=Kolokacijska baza hrvatskoga jezika, poveznica=http://hlj.hr/kolokacije/search?q=glagoljica&search_type=basic
- Lemma_Djeca: natuknica=glag%uo%uljica, vrsta_rijeci=imenica, slogovi=gla-go-li-ja
  - Sense: SenseNumber=1
    - Definicija: definicija=Glagoljica je najstarije slavensko pismo koje je nastalo u 9. stoljeću.
  - primjeri
    - Primjer: Primjer=glagoljica i ćirilica, glagoljica i latinica
    - Primjer: Primjer=Znaš li čitati glagoljicu?

poveznica
na igru

The screenshot shows the Mrežnik website interface. At the top, there's a navigation bar with the Mrežnik logo and links for 'Odrasli izvorne govornici', 'Učenici i njihovi roditelji', and 'Nastavnici izvorne govornici'. Below this, a large banner reads 'Dobro došli na stranicu s igrama za Mrežnik'. Underneath the banner, there's a section titled 'igre za odrasle izvorne govornike'. This section contains two game cards. The first card is for a game called 'pijetao' with a 'potvrdi odgovor' button. The second card is for a game called 'Prepoznaj riječ na temelju definicije' with a 'potvrdi odgovor' button. The website has a clean, modern design with a blue and white color scheme.

Igrifikacijski elementi u igrama

- bodovanje
- razine (podjela sadržaja / odabir težine)
- vremensko ograničenje
- virtualne nagrade (medalje)
- ...

Dodatci rječniku

- [pojmovnik računalne leksikografije](#)
- [odostražni rječnik](#)
- etnici i ktetici (na portalu [Hrvatski u školi](#))
- frazemi (na portalu [Hrvatski u školi](#))

Pojmovnik

A

- **Afrilex** (African Association for Lexicography) Afrička udruga za leksikografiju <http://afrilex.africanlanguages.com>
- **agregator** (engl. aggregator, dictionary portal) v. rječnički portal
- **AHLIB** digitalna zbirka slovenske prijevodne književnosti od 1848. do 1918. godine <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=52855>
- **AI** (engl. artificial intelligence) > umjetna inteligencija
- **algoritmi za gramatičko tagiranje** (engl. part-of-speech tagging algorithms) algoritmi s pomoću kojih se provodi gramatičko tagiranje, odnosno s pomoću kojih se pridružuju oznake za vrstu riječi pojavnica u korpusu
- **anotacija** (engl. annotation) dodavanje jezičnih informacija elektroničkomu korpusu govornoga ili pisanoga jezika.
- **ANW** (Algemeen Nederlands Woordenboek) opsežan znanstveni mrežni rječnik suvremenoga nizozemskog jezika sastavljen u Institutu za nizozemski jezik <http://anw.nl.nl>
- **Asialex** (The Asian Association for Lexicography) Azijska udruga za leksikografiju <http://www.asialex.org/>
- **Australlex** (Australasian Association for Lexicography) Australazijska udruga za leksikografiju <https://www.adelaide.edu.au/australlex/>

B

- **BabelNet** višjezična leksička semantička i ontološka mreža koja se sastoji od 13 861 844 povezanih jezičnih čvorova koji se zovu Babelovi sinonimni skupovi (engl. Babel synsets). Za svaku je natulnicu osim definicije moguće dobiti i prijevod na druge jezike te sintetiziran izgovor istovijednice, a za neke pojmove postoje i slikovni prikazi <https://babelnet.org/>
- **banika stabala** (engl. treebank) parsirani tekstni korpus koji ima označenu sintaktičku (sintaktička banka stabala) i semantičku (semantička banka stabala) strukturu rečenica

Odostražni rječnik

ica

pronađi

Pronađen broj riječi: 1703

Bogorodica

Pedesetnica

administratorica

admiralica

adolescentica

advokatica

agentica

aginic

agitatorica

aktivistica

algašica

alpinistica

altruistica

ambasadorica

anarhistica

ljestvica

ljevaonica

ljevica

ljubavnica

ljubica

ljubimica

ljubiteljica

ljutica

logorašica

lojnica

lončarica

lončarica

lopatica

loptica

lovica

ravnateljica

ravnica

ravnodnevnica

razaračica

razbijačica

razbojnica

razglednica

razigravačica

razmetljivica

razmirica

razrednica

razrešilica

razvodnica

razvratnica

računica

Literatura i izvori

- Abel, Andrea. 2012. Dictionary Writing Systems and Beyond. *Electronic Lexicography*. Ur. Granger, Sylviane; Paquot, Magali. Oxford University Press. Oxford.
- Extensions.joomla.org. (2019). *Dictionary, by web-eau.net – Joomla Extension Directory*.: <https://extensions.joomla.org/extensions/extension/directory-a-documentation/glossary/dictionary> (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Pasini, Dinka. 2021. Modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik. *Hrvatski mrežni rječnik – MREŽNIK. Monografija* (radna inačica). Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Lewis, Kristian; Matijević, Maja. 2021. Modul za učenike nižih razreda osnovne škole. *Hrvatski mrežni rječnik – MREŽNIK. Monografija* (radna inačica). Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Lexiquepro.com. 2019. *Lexique Pro*. www.lexiquepro.com/index.htm (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Mihaljević, Josip. 2016. *Jezične igre*. jezikneigre.com (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Mihaljević, Milica; Hudeček, Lana. 2017. Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik. *Hrvatski jezik: znanstveno-popularni časopis za kulturu hrvatskoga jezika* 4/4. 1–7.
- R., J. 2019. *Encyclopedia / Glossary / Wiki*. WordPress.org. <https://hr.wordpress.org/plugins/encyclopedia-lexicon-glossary-wiki-dictionary> (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Rnld.org. (2019). *Software for dictionaries | RNLD*. www.rnld.org/dictionary-making (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Tshwanedje.com. 2019. *TshwaneDJe Software: TLex Lexicography, Terminology and Corpus Software*. <https://tshwanedje.com/tshwanelex> (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Hanks, L.; Frankenberg-Garcia, P.; Krishnamurthy, A. R.; Rundell, M. 2019. *Sketch Engine – language corpus management and query system*. Sketch Engine. www.sketchengine.eu (pristupljeno 29. listopada 2021.).
- Štrkalj Despot, Kristina; Möhrs, Christine. 2015. Pogled u e-leksikografiju. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 41/2. 329–353.

Praksa u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje

- adresa: Ulica Republike Austrije 16
- kontakt za praksu: Maja Matijević, mmatijevic@ihjj.hr (prilikom javljanja e-poštom pod CC (na znanje) dodati pbago@ffzg.hr)
- Mogući poslovi vezani za rad na Hrvatskome mrežnom rječniku (MREŽNIK):
  - upoznavanje s postupkom izrade mrežnoga rječnika
  - upoznavanje s radom u TLexu i SketchEngineu
  - leksikografska obrada natuknica
  - provjera strukture rječničkoga članka u TLexu
  - priprema dokumenata za digitalizaciju.